

liquido patet quod antiphonarius bene apud urbem Romanam ab auctore suo editus in nocturnalibus officiis, ab his quos supra memoravimus magna ex parte sit violatus¹.

Quamquam igitur ab his qui capacitatis ingenio pollent, facile queant approbanda eligi et improbanda reici, propter simplices tamen minusque capaces modis omnibus imperiis vestris parendum fuit. Collatione ergo antiphonariorum celebrata eorumque lectione diligenter approbata, utque² magna dissonantia perspecta est, antiphonas et responsoria quę erant auctoritate et ratione carentia, quę etiam digne in Dei laudibus cantari nequibant, respuimus. Ea vero quę auctoritate plena sunt locis suis ordinavimus, eisque ex eadem auctoritate amminiculante eorundem librorum copia versus congruentissimos iuxta capacitatem ingenii nostri adscivimus, ut videlicet iuxta sanctionem³ vestram, unde responsorium erat, inde etiam conveniens foret et versus. Erant sane quędam antiphonę vel responsoria auctoritate plena et in Dei laudibus decencia quę neque a nostris neque a vestris cantoribus sciebantur. Unde nostri fuit studii quosdam melodię artis magistros advocare, a quibus vestri nostrique ea avidissime didicere. Ita vero res divina amminiculante gratia successit, ut quod auctoritas et ratio vindicabat in eodem opere poneretur, et quod deerat plurimorum documento suppleretur⁴; quodque vitio scriptorum, insolentia cantorum, aliquibus in locis depravatum erat aut quorundam imperitorum demptum vel additum fuerat, artis studio corrigeretur limaue rectitudinis poliretur. Quia ergo hoc opus vestra iussione peractum vestręque devotioni est dedicatum, etsi non illis quibus forte non placebit, nostris tamen vestrisque cantoribus precipue necessarium, humiliter exoro, ut a paternitate vestra benigne suscipiatur et in Dei laudibus devotissime utatur. His vero quibus animo sedet ad diligenter transcribendum hoc opus commodate. Fastidiosis autem et ingratis ad reprehendendum potius quam ad discendum paratis minime pandite. Eos itaque quibus commodatum fuerit deprecate, ut nihil ex eo demant, nihil in eo addant vel mutant; quoniam iuxta beati Hieronimi sententiam nihil profuit emendasse libros, nisi emendatio librariorum diligentia conservetur. In prefato namque opere si quippiam quolibet modo non humilitatis, sed mordacitatis voto reprehendi potest, sciatur potius id simplici dissimulatione actum quam negligentia aut imperitia pretermissum; quoniam oportebat quod multorum longo et devotissimo usu in divinis cultibus detritum erat, nostro

1) Hieraus kann man entnehmen, dass Helisachar den Unterschied der Gallicanischen und der Römischen Praxis in Betreff der Responsorien nicht kannte.

2) 'utq;' Hs.

3) Ursprünglich 'sanctitatem' corr.

eadem manus.

4) Ursprünglich 'supplemento' corr. eadem manus.